

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnium Generalium Et Provincialium Collectio Regia

Ab anno MCLXXXI. ad annum MCCCXIV.

Parisiis, 1644

Concilium Tarraconense Ob Waldenses Haereticos Celebratum anno
Domini MCCXLII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15974

CONCILIVM TARRACONENSE
OB VVALDENSES HÆRETICOS CELEBRATVM
anno Domini MCCXLII.

NOTA.

* Concilium.] Bzouius de hac Synodo ista: Circa hæc tempora contra hereticos Vvaldenses in regnum Aragonia irrumpentes celebratum fuit Concilium apud Tarraconem, in quo prescripta fuit formula illos inquirendi, puniendi, & recipiendi ad catholicam reuertentes, salutareque eis pœnitentias iniungendi. Cui, vt maior auctoritas conciliaretur, Raimundum Pennafortium, sedis apostolica penitentiarium, a magisterio generali totius ordinis Predicatorum quod abdicauerat, Barcinonem reuersum interesse episcopi voluerunt. Eius actorum Concilii aliqua pars se annalibus inserit, ex qua discipline ecclesiastica ratio in hereticos seruata cognoscatur.

Acta Concilii Tarraconensis.

CVM nos Petrus, miseratione diuina archiepiscopus Tarraconensis, inquisitionem inceptam per bonæ memoriæ Berengarium Barcinonensem episcopum contra hæreticam prauitatem in ciuitate Barcinonensi velle effectui mandare, inter iurisperitos qui nobiscum aderant dubitationes hincinde variæ emerferunt. Quare vt circa factum hæresis & inquisitionis de cetero fiendæ in prouincia Tarraconensi clarius procedatur, collationibus inde factis cum venerabili fratre Raimundo de Pennaforti pœnitentiario domini papæ, & aliis prudentibus, in processu sententiarum hæreticorum, fautorum, suspectorum, relapsorum, & pœnitentiis eorum secundum discretionem nobis a domino datam, ita duximus procedendum.

In primis quæritur qui dicantur hæretici, qui suspecti, qui credentes, qui fautores, qui receptatores, qui defensores, & qui relapsi: cum ista genera hominum in canone explicentur; & videtur quod,

Hæretici sunt, qui in suo errore perdurant, sicut sunt Inzabbarati, qui dicunt in aliquo casu non esse iurandum: & potestatibus ecclesiasticis vel sæcularibus non esse obediendum: & pœnam corporalem non esse infligendam in aliquo casu; & similia.

Credentes vero dictis hæresibus similiter hæretici sunt dicendi.

ANNO
CHRISTI
1141.

Suspectus de hæresi potest dici qui audit prædicationem vel lectionem Inzabbatatorum, vel qui flexit genua orando cum eis, vel qui dedit osculum eis: vel qui credit ipsos Inzabbatatos esse bonos homines, vel similia, quæ possunt probabiliter suspicionem inducere. Et potest dici suspectus simpliciter esse qui semel orauit, vel alterum fecit de prædictis cum eis. Si vero pluries audiisset prædicationem vel lectionem, vel orasset, vel aliquid aliud de prædictis fecisset cum eis, posset dici vehementer suspectus. Si autem prædicta omnia fecisset, maxime si pluries, posset vehementissime dici suspectus. Ista ideo dicimus, vt discretus iudex purgationem posset grauare vel moderari, prout magis visum fuerit expedire.

Celatores credimus eos qui viderunt Inzabbatatos in platea, vel in domo, vel in alio loco, & cognouerunt eos Inzabbatatos, & non reuelauerunt eos, cum haberent aptitudinem reuelandi eos ecclesiæ, vel iustituario, vel aliis qui possent eos capere.

Ocultatores dicimus qui fecerunt pactum de non reuelando hæreticos vel Inzabbatatos, vel alias procuraerunt quod non reuelarentur.

Receptatores sunt qui scienter bis vel vltra receperunt hæreticos vel Inzabbatatos in domo sua, vel in alio loco suo. Receptaculum credimus esse domum vel hospitium, vbi hæretici vel Inzabbatati bis vel pluries conuenerunt ad prædicationem vel lectionem: vel etiam vbi hæretici vel Inzabbatati pluries hospitantur.

Defensores dicimus, qui scienter defendunt hæreticos vel Inzabbatatos verbo vel facto, vel quocumque ingenio in terris suis, vel alibi, quo minus ecclesia possit exercere suum officium ad extirpandam hæreticam prauitatem.

Fautores credimus omnes supradictos posse dici secundum magis & minus: & etiam qui alias quocumque modo eis dederint consilium, auxilium vel fauorem. Et omnes fautores credimus posse dici suspectos, ita quod debent se purgare, & abiurare hæresim, & omnem fautoriam: & debent sanctæ matri ecclesiæ reconciliari.

Relapsos dicimus illos qui post abiuratam hæresim

vel renuntiatam, reuertuntur in pristinam credentiam hæresis. Eodem modo dicimus relapsos in fautoriam illos qui post abiuratum hæresim vel fautoriam benefaciunt hæreticis, vel celant eos. Et omnes prædictos dicimus excommunicatos maiori anathemate: exceptis suspectis sine fautoria, si forte inueniantur.

Dubitatio etiam oritur apud quosdam, vtrum relapsi in credentiam, & hæretici dogmatizantes, si postquam fuerint deprehensi voluerint pœnitere, relinquere debeant iudicio sæculari? Et videtur nobis quod non: sed in quocumque casu tales ad intrusionem sunt condemnandi.

Item si multitudo hæreticorum seu credentium fuerit multa, & parati sunt hæresim abiurare, discretus iudex secundum magis & minus iuxta prouisionem apostolicæ sedis pœnas canonicas poterit infligere talibus, & sic pœnam intrusionis vitare, vel etiam, si multitudo non est tanta circa credentes, discretus iudex consideratis circumstantiis poterit moderari, prout viderit expedire, prouiso tamen quod perfecti hæretici, vel dogmatizantes eorum errores, vel credentes relapsi in credentiam, post abiuratum hæresim vel renuntiatam, in perpetuo carcere intrudantur, hæresi penitus abiurata, & absolutione habita excommunicationis, vt ibi saluent animas suas, & alios de cetero non corrumpant.

Item quæritur, vtrum ille qui dedit osculum Inzabbatato vel hæretico quem credebat, vel sciebat esse Inzabbatatum; vel orauit cum eo, & celauit eum; vel audiuit prædicationem vel lectionem ab eo, & credidit talem esse bonum hominem, sit iudicandus credens eius erroribus? Et dicimus quod non; sed talis condemnetur tamquam fautor vel occultator & benefactor, & vehementer suspectus, quod credit eius erroribus: nisi adeo esset literatus vel discretus, quod non posset ignorantiam prætere: quod arbitrio discreti iudicis duximus relinquendum.

Item quæritur, quis ante inquisitionem incepram fuit confessus sacerdoti suo de hæresi vel fautoria, & vocatur modo ab inquisitoribus? In casu isto credatur confessori suo: & si inuentus fuerit bene confessus per confessio-

ANNO
CHRISTI
1141.

nem sacerdotis, licet sacerdos male fecerit, quia ipsum non remittit ad episcopum; ille tamen confitens per talem confessionem euitet pœnam temporalem: nisi inueniatur in falsa pœnitentia, vel relapsus post pœnitentiam, vel publice diffamatus. Si autem allegat manifestam pœnitentiam, vel reconciliationem: probet per duos testes. Si quos vero constat ante inchoatam inquisitionem de his fuisse confessos, debent publice abiurare hæresim, & aliam solennitatem facere, nisi ita sit secretum factum, quod non habeat contra se famam vel testes: & tamen in vtroque casu sunt ab omni pœna temporali immunes. Si vero aliqui vocati ab inquisitoribus deierant tempore suæ depositionis; & postea ad instantiam inquisitorum, vel metu probationum discooperiunt veritatem; sed dicunt quod hæc tacuerunt propter verecundiam vel timorem, tales credimus periuros, quia qui scienter falsum dicunt, vel verum tacent, periuri sunt, & ideo pœnitentia canonica est eis grauior imponenda.

Formæ pœnitentiarum.

Hæretici perseuerantes in errore relinquuntur curiæ secularis iudicio. Perfecti vero hæretici, si conuerti voluerint, & dogmatizantes, absolutione præhabita, & abiuratione facta, perpetuo carceri intrudantur.

Credentes autem hæreticorum erroribus solennem faciant pœnitentiam; hoc scilicet modo, quod in festo omnium sanctorum proxime venturo, & in prima dominica aduentus, in die natalis Domini, circumcisionis, epiphaniæ, S. Mariæ Februarii, sanctæ Eulaliæ, S. Mariæ Martii, & per omnes dies dominicos quadragesimæ, sint in processionibus ad sedem, seu ecclesiam cathedralem, & ibi discalciati in braccis & camisia; præterquam in die sanctæ Mariæ Februarii, & in ramis palmarum, vt reconcilientur in ecclesia parochiali, in processionibus publice disciplinati per episcopum vel sacerdotem ecclesiæ. Item in quarta feria in capite ieiunii veniant simul ad sedem, & sint eodem modo, & secundum formam iuris discalciati in braccis, & camisia, & expellantur ab ecclesia, & sint extra ecclesiam per totam quadragesimam: sic tamen ad fores ecclesiæ, quod ibi audiant officium. Et in die cœnæ Domini.

ni sint discalciati in braccis & camisia ante fores ecclesie, & tunc secundum canonica instituta publice reconcilientur ecclesie. Et hanc poenitentiam de quarta feria, & de stando extra ecclesiam per totam quadragesimam, & de die coenae, faciant quamdiu vixerint quolibet anno. Sed in diebus dominicis quadragesimae, facta reconciliatione exeant ecclesiam, & stent ad fores vsque in diem coenae, & portent duas cruces perpetuo ante pectus, quae non sint eiusdem coloris cum vestibus: & portent ita, vt videri possint solenniter poenitentes: ita tamen, quod non abstineant ab ingressu ecclesiae in quadragesima ultra decem annos.

Poenitentia illorum qui sunt relapsi in fautoriam similiter erit solennis, vt de creditibus proxime dictum est, in diebus omnibus supradictis; hoc excepto, quod cruces portare, & poenitentiam de quarta feria cinerum, & sancto die Iouis, faciant simili modo per decennium.

Poenitentia illorum qui non sunt relapsi in fautoriam, sed sunt fautores, & vehementissime suspecti, erit eodem modo solennis in festo omnium sanctorum, natalis Domini, epiphaniae, sanctae Mariae Februarii, per omnes dies dominicos quadragesimae. Et aliam poenitentiam de feria quarta quadragesimae, & de stando extra ecclesiam per totam quadragesimam, & de reconciliatione in die coenae, vt supra dictum est, faciant per septennium.

Poenitentia illorum, qui sunt fautores & vehementer suspecti, erit solennis eodem modo in festo omnium sanctorum, natalis Domini, S. Mariae Februarii, & in ramis palmarum; & aliam poenitentiam de quarta feria quadragesimae, & de stando extra ecclesiam per totam quadragesimam, & de reconciliatione in die coenae, vt supra dictum est, faciant per quinquennium.

Poenitentia illorum qui sunt fautores & suspecti erit solennis eodem modo in festo omnium sanctorum, sanctae Mariae Februarii, & in ramis palmarum; & aliam poenitentiam de feria quarta quadragesimae, & de stando extra ecclesiam per totam quadragesimam, & de reconciliatione in die coenae faciant per triennium. Intelligitur tamen, quod mulieres vestitae veniant, & disciplinentur.

Hanc autem poenitentiam faciant omnes praedicti in

festiuitatibus & diebus præordinatis, in ciuitate ista vel loco, & non alibi, vsque ad festum paschæ; illi scilicet qui sunt ciues. Forenses autem faciant eam in parochiis suis, & non alibi; præterquam in feria quarta in capite quadragesimæ, & in die cœnæ Domini, in quibus veniant omnes ad sedem, vel ad locum ecclesiæ suæ. In sequentibus vero temporibus quadragesimalibus, decennalem pœnitentiam, septennalem, quinquennalem, & triennalem, quam debent facere in quarta feria in introitu quadragesimæ, & in die cœnæ Domini, secundum diuersitatem culparum, vt iam diffinitum est, faciant omnes tam ciues quam forenses in sede ciuitatis suæ, & non alibi, nisi ex iusta & rationabili causa, & de speciali licentiâ episcopi vel vicarii sui: & tunc in locis, ad quæ de licentiâ episcopi iuerint, faciant coram episcopo illius loci, vel locum eius tenente, eandem pœnitentiam, portantes literas episcopi vel vicarii sui, continententes pœnitentiam quam facere debent. Et reportet etiam ille qui pœnitentiam fecerit literas episcopi illius loci ad N. talis diœcesis, de peracta pœnitentia testimonium continententes. Quod si forte casu fortuito, sine fraude tamen & dolo, in illis duobus diebus non possent ad cathedralem ecclesiam peruenire: cum redierint, in duobus aliis solennitatibus assignatis eis iuxta arbitrium episcopi publice disciplinentur apud sedem N. secundum formam illorum duorum dierum.

Forma sententiæ contra hæreticum absolutum.

Si hæreticus pœniteat, & secreto absoluatur, ecclesiæ iure solennitatibus seruatis, cum iam non sit hæreticus formabitur sic sententia: Pateat omnibus, quod per ea quæ in inquisitione inuenta, prodita, & acta sunt, liquido nobis constat quod talis fuit deprehensus in hæresi, & postmodum reuersus ad ecclesiæ vnitatem, agentes misericorditer cum eodem, ipsum ad perpetuum carcerem condemnamus secundum canonica instituta.

Alia forma.

Si autem nondum sit absolutus, sic formabitur:

Pateat omnibus, &c. quod talis est deprehensus in hæresi, & vult reuerti ad ecclesiæ vnitatem, agentes misericorditer cum eodem, &c.

Forma sententiæ contra hæreticum pertinacem.

Si vero non vult pœnitere, sed in errore perdurat, præ-
sente iudice sæculari sententia sic formetur :

Pateat omnibus, quod per ea quæ in inquisitione in-
uenta, probata, & acta sunt, liquido nobis constat quod
talis est deprehensus in hæresi per ecclesiam condemnata,
& ipsum tamquam hæreticum condemnamus.

Sententia contra fautores.

Contra fautores sententia sic formetur :

Pateat omnibus, quod per ea quæ inuenta, probata,
& acta sunt in inquisitione, liquide nobis constat quod
talis est deprehensus in fautoria: & denuntiamus ipsum
excommunicatum & suspectum de hæresi: & si per an-
num contempserit satisfacere, subiaceat pœnis Concilii
generalis: & si defecerit in purgatione, & in excommuni-
catione per annum steterit, vt hæreticus condemnetur.

De forma purgationis.

Suspectus de hæresi purgabit se publice in hunc mo-
dum:

Ego N. iuro per Deum omnipotentem, & per hæc san-
cta Dei euangelia quæ in manibus meis teneo, coram vo-
bis domino N. archiepiscopo vel episcopo, & coram a-
liis vobis assistentibus, quod non sum vel fui Inzabbata-
tus, Vvaldensis, vel Pauper de Lugduno, nec hæreticus in
aliqua secta hæresis per ecclesiam damnata, nec credo,
nec credidi eorum erroribus, nec credam aliquo tempo-
re vitæ meæ; imo profiteor & protestor me credere, &
semper in posterum crediturum fidem catholicam, quam
sancta Romana ecclesia & apostolica publice tenet, do-
cet, & prædicat, & vos domine archiepiscope vel epi-
scope, & ceteri prælati ecclesiæ vniuersalis tenent, præ-
dicant publice, atque docent.

Qualiter compurgatores iurare debent.

Compurgatores iurabunt per hunc modum:
Ego N. iuro per Deum, & per hæc sancta quatuor Dei
euangelia quæ manibus meis teneo, me firmiter credere,
quod

INNOCENTII PAPÆ IV. VITA. 377

ANNO CHRISTI 1243. quod talis non fuit Inzabbaratus, Vvaldensis, nec Pauper de Lugduno, nec hæreticus, nec credens eorum erroribus: & credo firmiter eum in hoc verum iurasse.

Caueat tamen iudex, quod ex quo certum numerum compurgatorum duxerit alicui iniungendum, non est honestum quod postea mutet, ne sic Lateranense Concilium illudatur.

VITA ET EPISTOLÆ

ANNO CHRISTI 1243. INNOCENTII PAPÆ IV.

INNOCENTIVS IV. pristino nomine Sinibaldus appellatus, patria Genuensis, ex nobili Fliscorum Lauania comitum familia, communi consensu cardinalium per intercessionem Balduini Constantinopolitani imperatoris & Ludouici Francorum regis e carceribus Friderici liberatorum, Anagninæ post interregnum vnus anni & octo fere mensium electus est successor Cælestini die vigesima quarta Iunii, anno Christi 1243. tempore Friderici secundi; cui ista electio non admodum grata fuit, eo quod generosi & honesti animi virum esse sciebat; adeoque timebat ne ex cardinale amico pontificem hostem experiretur. Volens tamen pontifex antiquam amicitiam cum Friderico confirmare, urbem Castellanam petebat: quo in itinere cum sibi insidias tendi per exploratores compertum haberet, Genuensium nauibus impositus, felici nauigio vsus, in Franciam delatus est. Eodem deueniens Concilium anno 1245. habuit, quo Fridericum, qui citatus venire detrectabat, imperio & regno simul spoliavit, eique adhuc viuenti, post Henricum Lantravium Hassiæ & Thuringiæ, Vvilielmum comitem Hollandiæ in regno Germaniæ subrogari procurauit. Cumque hac de causâ Fridericus excandescens multa ædificia amicorum parentumque pontificis Parmæ existentia deiici & funditus erui curauit, profectus eo legatus apostolicus Fridericum post biennem Parmensis vrbsi obsidionem deuicit, omnesque eius copias fudit. Et cum istiusmodi calamitatibus nihilo melior fieret, sed magis atque magis pefsum iret, pontifex Concilium dimisit, ac deinceps ad rein-

Concil. Tom. 28.

Bbb